

Handlingsplan for folkehelsearbeid

Steigen kommune høsten 2014

Gjennom satsning på idrett, friluftsliv og kultur, samt gode offentlige tjenester, skal innbyggerne i Steigen ha et godt og innholdsrikt liv som fremmer god helse og trivsel. «Strategisk kommuneplan for Steigen 2006–2016»

28.08.2014

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
Rammer og føringer	2
Arbeidsprosess	3
Oppfølging av planen.....	3
Satsningsområde 1: Helsefremmende barnehager og helsefremmende skoler	4
Mål for satsningsområdet:	4
Strategier for satsningsområdet	4
Satsningsområdet 2: Tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid.....	5
Mål for satsningsområdet:	5
Satsningsområde 3: Frisklivssentral	6
Mål for satsningsområdet:	6
Satsningsområde 4: Sosiale møteplasser	7
Mål for satsningsområdet:	7
Strategier for satsningsområdet:	7
Satsningsområde 5: Kunnskapsgrunnlaget	7
Mål for satsningsområdet:	7
Strategier for satsningsområdet:	8
Andre folkehelseiltak	8
Gjennomføring av prosjekter for å fremme folkehelsen.....	8

Innledning

Dette dokumentet presenterer Steigens handlingsplan for folkehelsearbeid høsten 2014. Tiltakene i handlingsplanen bygger på kommunens strategiske folkehelseplan, samarbeidsavtalen med fylkeskommunen samt fylkeskommunens handlingsplan for folkehelsearbeid. I handlingsplanen videreføres også gjenstående tiltak fra 2013 års handlingsplan.

Rammer og føringer

Lov om folkehelsearbeid (LOV 2011-06-24 nr. 29) trådte i kraft 1. januar 2012. Etter § 4 annet ledd skal kommunen fremme folkehelse i de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. Etter § 7 annet ledd skal kommunen iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk.

Fylkestinget i Nordland har vedtatt «Handlingsplan for folkehelsearbeid 2013–2016» som beskriver strategier og tiltak som anses som viktig å prioritere regionalt i Nordland.

I desember 2012 ble «Strategisk folkehelseplan for Steigen kommune 2013–2015» vedtatt av kommunestyret. Den strategiske folkehelseplanen angir overordnede mål og strategier for Steigen kommunes folkehelsearbeid samt organisasjons- og styringsmodell for folkehelsearbeidet. I planen angis også fire prioriterte satsningsområder med delmål. Disse satsningsområdene og delmålene ble i 2014 erstattet med nye prioriterte resultatområder og resultatmål gjennom ny folkehelseavtale med Fylkeskommunen.

Steigen kommune inngikk i juni 2011 en samarbeidsavtale om folkehelse med Nordland fylkeskommune. På initiativ fra Fylkeskommunen ble det våren 2014 utarbeidet en ny folkehelseavtale. Formålet med avtalen er å etablere et gjensidig forpliktende samarbeid om gjennomføring og videreutvikling av planer, strategier og tiltak for folkehelsearbeidet. I avtalen angis fem prioriterte resultatområder og resultatmål for Steigen kommune:

1. Helsefremmende barnehager og helsefremmende skoler

- a. Steigen kommune skal innen 2016 ha utviklet helsefremmende barnehager og helsefremmende skoler gjennom implementering av anbefalte kriterier for disse helsefremmende institusjoner.

2. Tverrfaglig – tverrsektorielt samarbeid

- a. Folkehelserådet skal videreutvikles som tverrsektorielt og tverrfaglig rådgivningsorgan og som pådriver og motivasjonsskaper i det kommunale folkehelsearbeid.
- b. Steigen familiesenter utvikles til et tverrfaglig samarbeid i forhold til oppvekst, helse, barnevern og NAV. Barnefattigdom gis særlig fokus og oppfølging

3. Frisklivssentral

- a. Steigen kommune skal innen 2016 ha etablert frisklivssentral med innhold og tilbud som anbefalt i Helsedirektoratets nasjonale veileder for etablering og drift av frisklivssentraler.

4. Sosiale møteplasser

- a. Innen 2016 er det etablert minst en ny møteplass eller et nytt aktivitetstilbud for gruppene eldre hjemmeboende, innvandrere, personer med psykiske og/eller rusproblemer og personer med ulike former for kognitiv svikt. Kommunen samarbeider med frivillig sektor om utvikling av disse tilbud.

5. Kunnskapsgrunnlaget

- a. Steigen kommune skal innen utgangen av 2014 ha avklart organisering av oversiktsarbeidet i kommunen og innen utgangen av 2015 ha utarbeidet skriftlig oversikt over helsetilstand og positive og negative påvirkningsfaktorer for helse. Oversiktsdokumentet skal brukes aktivt som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med kommunal planstrategi og i arbeidet med andre planer, strategier og tiltak.

I avtalen forplikter seg kommunen også til å lage en årlig handlingsplan for folkehelsearbeid som skal sendes til fylket senest 30. januar.

Strategisk folkehelseplan, samarbeidsavtalen og fylkesplanen for folkehelsearbeid beskriver områder og tiltak som er viktige å prioritere. Disse prioriteringene er også utgangspunkt for tiltakene i foreliggende handlingsplan.

Arbeidsprosess

Proessen for å ta fram handlingsplanen er beskrevet i kommunens strategiske folkehelseplan s. 19. I den strategiske planen slås det fast at de kommunale avdelingenes ordinære arbeid er kjerne i kommunens folkehelsearbeid. Hver enhet kjenner sin virksomhet best og har størst faglig kompetanse til å utarbeide og iverksette folkehelseiltak på sine arenaer. For å bevisstgjøre og ansvarliggjøre aktører i alle sektorer involverer derfor kommunens modell for systematisk folkehelsearbeid samtlige kommunale avdelinger. I den strategiske planen angis det at hvert tjenestoområde selv er ansvarlig for utarbeiding og oppfølging av strategier og tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer og folkehelsemål, og at folkehelserådet og folkehelsekoordinator er ansvarlig for å samle tiltakene i en felles handlingsplan.

Et utkast av handlingsplanen ble behandlet av folkehelserådet den 11. april 2014.

I kommunestyrevedtak 11.12.2012 ble det besluttet at det videre arbeidet med handlingsplanen skal samkjøres med kommunens delplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser og med rusmiddelpolitisk handlingsplan. Delplanen for fysisk aktivitet er enda under utarbeiding. Tiltak innen rusforebyggende arbeid er samlet i Rusmiddelpolitisk handlingsplan for Steigen kommune 2013–2016. Rusforebyggende tiltak i denne handlingsplanen kommer i tillegg til tiltakene i rusmiddelpolitisk handlingsplan og er avstemt mot disse.

Oppfølging av planen

Tiltakene i handlingsplanen skal følges opp av Folkehelserådet i forbindelse med utarbeiding av virksomhetsrapporten for folkehelsearbeidet. I følge avtalen skal en virksomhetsrapport sendes til Nordland fylkeskommune innen 30. januar i året etter det året rapporteringen omhandler.

Satsningsområde 1: Helsefremmende barnehager og helsefremmende skoler

Mål for satsningsområdet:

1. Antallet barn og unge med overvekt skal reduseres (statistikk via Helsestasjon)
2. Minst 98 % trives godt på skolen (måles via Ungdata)
3. Flere enn 40 % tror de vil ta høyere utdanning (måles via Ungdata)
4. Færre enn 32 % sier de har vært plaget av ensomhet siste uken (Ungdata)
5. Færre enn 12 % sier de har vært mobbet minst hver 14 dag på skolen eller i fritiden (Ungdata)
6. Færre enn 21 % har minst en gang de siste 12 månedene «drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset» (Ungdata)
7. Flere enn 80 % av ungdommene trener ukentlig (Ungdata)

Strategier for satsningsområdet

1. Steigen kommune skal innen 2016 ha utviklet helsefremmende barnehager og helsefremmende skoler gjennom implementering av anbefalte kriterier for disse helsefremmende institusjoner.
2. Ungdata-undersøkelse skal gjennomføres hvert 3–4 år
3. Et aktivt rusforum og aktivt arbeid etter SLT-modellen
4. Økt tilgjengelighet til offentlig transport på ettermiddag og kveld

	Tiltak	Ansvarlige og Samarbeidspartnere	Tidsplan
1	Oppvekstsektorens lederteam skal gå igjennom kriteriesettet for helsefremmende barnehager og skoler og: -levere evt. synspunkter på kriteriesettet til Fylkeskommunen innen høringsfristen -vurdere hvor langt frem man er i forhold til hvert og et av kriteriene -utarbeide en tids- og tiltaksplan for implementering av kriteriesettet. -Sende en kopi av tids- og tiltaksplan til Folkehelsekoordinator.	Leder oppvekst i nært samarbeid med ledende helsesøster og Folkehelsekoordinator	Synspunkter på kriteriesettet før høringsfristen. De andre tiltakene senest desember 2014
2	Barnehagen og skolen arbeider systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø	Leder oppvekst, rektorer, styрere	Hvert år.
3	Alle barnehagebarna er fysisk aktive minst 90 minutter hver dag: a. <i>Opprustning av naturlekeplassen i Leinesfjord.</i>	a) <i>Leinesfjord barnehage</i>	a) <i>Høsten 2014</i>
4	Alle skoleelever er fysisk aktive minst 60 minutter hver dag.	Leder oppvekst, rektorer, styрere	Hvert år.
5	Nasjonale retningslinjer for mat og måltider i barnehagen og i skolen følges.	Leder oppvekst, rektorer, styрere	Hvert år.
6	Barnehagen er tobakksfri og skolen er tobakks- og rusfri a. <i>Innføring av røykfri arbeidstid i kommunen</i>	a) <i>Rådmannen, Samtlige ledere, Folkehelsekoordinator</i>	a) <i>Januar 2015</i>

	Tiltak	Ansvarlige og Samarbeidspartnere	Tidsplan
7	Barnehagen har fokus på god hygiene <i>a. Håndvaskprosjekt</i>	<i>a. Helsestasjon</i>	<i>a) 2014-2015</i>
8	Skolen har tilfredsstillende skolehelsetjeneste	Ledende helsesøster, Leder oppvekst,	Hvert år.
9	Skolen har helsefremmende undervisning	Leder oppvekst, rektorer i nært samarbeid med Helsestasjon	Hvert år.
10	Barnehagen bidrar til at barna erfarer og lærer hva som er helsefremmende	Leder oppvekst, styre i nært samarbeid med Helsestasjon	Hvert år.
11	Samarbeid mellom barnehage og hjem og mellom skole og hjem	Leder oppvekst, rektorer, styre	Hvert år.
12	Elever og foresatte medvirker aktivt i skolens prosesser	Leder oppvekst, rektorer, styre	Hvert år.
13	Barnehagen og skolen samarbeider med andre instanser	Leder oppvekst, rektorer, styre	Hvert år.
14	Helsefremmende arbeid er forankret i barnehagen og i skolen	Leder oppvekst, rektorer, styre	Hvert år.
15	Barnehagen og skolen arbeider systematisk med ulykkesforebyggende arbeid	Leder oppvekst, rektorer, styre	Hvert år.
16	Screening av motoriske ferdigheter blant alle barnehagebarn i aldersgruppen 4-5 år samt veiledning av barnehageansatte i aktiviteter de kan stimulere barna med. Hensikten er å fange opp barn med motoriske problemer så tidlig som mulig og dermed forebygge problemer som kan komme som en følge av motoriske problemer (for eksempel lite fysisk aktivitet, sosiale problemer, dårlig selvbilde).	Fysioterapeut Styrer barnehagene Helsesøster (samarbeidspartner)	Årlig
17	Gjennomføre tiltakene som oppvekstsektoren er ansvarlig for i rusmiddelpolitisk handlingsplan 2013–2016.	Leder oppvekst	Se rusmiddelpolitisk handlingsplan
18	Utvidet åpningstid i svømmebassenget i Leinesfjord, slik at svømmeundervisningen spres over hele året. I tillegg gis det bedre mulighet til svømming på fritiden for andre aldersgrupper.	Leder oppvekst i samarbeid med frivillige organisasjoner	Januar 2015

Satsningsområdet 2: Tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid

Mål for satsningsområdet:

1. Folkehelserådet og Familiesenteret skal være en vel forankret, naturlig og ofte brukt samarbeidspart/samarbeidsstruktur for alle kommunale enheter og frivillig sektor.

Strategier for satsningsområdet:

1. Folkehelserådet skal videreutvikles som tverrsektorielt og tverrfaglig rådgivningsorgan og som pådriver og motivasjonsskaper i det kommunale folkehelsearbeid.
2. Steigen familiesenter skal videreutvikle sitt tverrfaglige samarbeid i forhold til oppvekst, helse, barnevern og NAV. Barnefattigdom gis særlig fokus og oppfølging
3. Barn og unges oppvekstforhold skal være jevnlig politisk tema.

	Tiltak	Ansvarlige / Samarbeids- partnere	Periode/frist
1	Folkehelserådet skal fordele fylkeskommunalt folkehelsestilsudd som skal bidra til oppnåelse av resultatmålene i samarbeidsavtalen med fylkeskommunen.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	September
2	Folkehelserådet skal evaluere og rapportere sin virksomhet i 2014.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	Januar 2015
3	Folkehelserådet skal følge opp gjennomføringen av tiltakene i denne handlingsplanen.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	November 2014 Januar 2015
4	Folkehelserådet skal informere og rapportere om sin virksomhet for Rådmannens lederteam ved et møte.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	Senest desember 2014
5	Folkehelserådet skal invitere Rådmannen og Ordfører til sine møter.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	Løpende
6	Folkehelserådet skal bidra med synspunkter og forslag til ny Helse- og omsorgsplan.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	Høsten 2014
7	Evaluere og evt. revidere modell for styring og oppfølging av folkehelsearbeidet, særlig i forhold til utarbeiding av tiltaksplan.	Folkehelserådet Folkehelsekoordinator	Høsten 2014
8	Utarbeide tiltaksplan folkehelse for 2015	Folkehelserådet, Folkehelsekoordinator Rådmannens lederteam Samtlige kommunale enhetsledere	31 januar 2015
8	Sikre ivaretagelse av folkehelseperspektivet ved rullering av trafikksikkerhetsplan	Plan, utvikling og drift i samarbeid med blant annet folkehelserådet og kommunelegen.	2014
9	Sikre ivaretagelse av folkehelseperspektivet ved rullering av næringsplan	Plan, utvikling og drift i samarbeid med blant annet folkehelserådet og kommunelegen.	2014
10	Lage plan for idrett/friluftsliv	Oppvekstsektoren	2014
11	Innrette faste møter mellom Frivilligsentralen og helse/omsorg. Hensikten med møtene skal være utveksling av informasjon om hverandres virksomheter (blant annet behov, tilbud og planlagte aktiviteter), samordning av aktiviteter og identifisering av mulige samarbeidsområder.	Koordinator for frivilligsentralen, Leder helse og omsorg, Leder for sykehjem og omsorgsboliger, Leder for hjemmesykepleien.	Våren 2015
12	Revidere samarbeidsavtalen mellom Familiesenterets parter, slik at den blir mer tydelig på hva som konkret forventes av avtalepartene. Samarbeidsavtalen skal fornyes hvert år.	Prosjektleder familiesenteret og Lederteamet for familiesenteret	Høsten 2014

Satsningsområde 3: Frisklivssentral

Mål for satsningsområdet:

1. Steigen kommune skal innen 2016 ha etablert frisklivssentral med innhold og tilbud som anbefalt i Helsedirektoratets nasjonale veileder for etablering og drift av frisklivssentraler.

	Tiltak	Ansvarlige / Samarbeidspartnere	Periode/frist
1	Studietur til en velfungerende frisklivssentral i Nordland	Folkehelsekoordinator, Kommunelege, Fysioterapeut, Helse- og omsorgsleder, Koordinator frisklivssentral	Innen 2015
2	Lage en grundig utredning og saksbehandling hvor bl.a. følgende klargjøres: -intensjonen med etableringen - Ressurstilgangen -økonomi -stillingsstørrelser -lokaler	Folkehelsekoordinator, Helse- og omsorgsleder og kommunelege	Innen 2015

Satsningsområde 4: Sosiale møteplasser

Mål for satsningsområdet:

1. Minst mulig antall innbyggere skal være ufrivillig alene
2. Innen 2016 er det etablert minst en ny møteplass eller et nytt aktivitetstilbud for gruppene eldre hjemmeboende, innvandrere, personer med psykiske og/eller rusproblemer og personer med ulike former for kognitiv svikt.

Strategier for satsningsområdet:

1. Sosiale aktiviteter rettet mot innbyggerne i offentlig, privat og frivillig regi skal synliggjøres og koordineres bedre
2. Kommunen samarbeider med frivillig sektor om utvikling av aktivitetstilbudene.

	Tiltak	Ansvarlige / Samarbeidspartnere	Periode/frist
1	Inn på tunet tilbud videreføres. Målgruppe er personer med ulike former for kognitiv svikt. Skagstad gård.		2013–2014
2	Trim og kafetilbud for eldre hjemmeboende i samarbeid med frivilligsentralen	Koordinator for frivilligsentralen	Årlig
3	Videreføre aktivitetsgrupper for personer med psykiske problemer og/eller et rusproblem <ul style="list-style-type: none"> • Matlagningsgruppe • Turgruppe 	Miljøarbeider, Ruskonsulenten og Frivillighetssentralen,	2014, 2015
4	Møteplasser for å styrke integrering av innvandrere.	Samarbeid NAV, frivilligsentral, frivillige organisasjoner	
5	Gjennomføre prosjektet «Bli med» som har til mål å etablere 4 nye aktivitetstilbud til personer over 60 år innen 2015.	Eldrerådet, frivilligsentralen, Folkehelsekoordinator og helselagene	31 desember 2014

Satsningsområde 5: Kunnskapsgrunnlaget

Mål for satsningsområdet:

1. Kommunens folkehelsearbeid skal være basert på god kunnskap om befolkningens helse-tilstand og de faktorer som påvirker helsen. Folkehelse tiltak skal i så stor grad som mulig

ha en dokumentert effekt. For å sikre et hensiktsmessig og ressurseffektivt folkehelsearbeid skal folkehelseiltak regelmessig følges opp og evalueres mot oppsatte mål.

Strategier for satsningsområdet:

1. Steigen kommune skal innen utgangen av 2014 ha avklart organisering av oversiktsarbeidet i kommunen og innen utgangen av 2015 ha utarbeidet skriftlig oversikt over helsetilstand og positive og negative påvirkningsfaktorer for helse. Oversiktsdokumentet skal brukes aktivt som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med kommunal planstrategi og i arbeidet med andre planer, strategier og tiltak.

	Tiltak	Ansvarlige / Samarbeidspartnere	Periode/frist
1	Lage en skriftlig modell for hvordan den skriftlige oversikten skal tas frem.	Folkehelsekoordinator og kommunelege i nært samarbeid med lederne for tjenesteområdene.	1. januar 2015
2	Oppdatere den skriftlige oversikten over helsetilstand og påvirkningsfaktorer og gjøre den tilgjengelig på kommunesiden	Folkehelsekoordinator i samarbeid med kommunelegen	1. juni 2015
3	Lage kurs/seminar om folkehelsearbeid for politikker.	Folkehelsekoordinator i Steigen evt. i samarbeid med kollegaer i Hamarøy og Tysfjord.	1. juni 2015

Andre folkehelseiltak

	Tiltak	Ansvarlige / Samarbeidspartnere	Tidsplan
1	Fokus på ernæring og aktivitet på sykehjemmet	Bogruppeledere og ansatte på avdelingene og kjøkkenet Frivillighetssentralen Finansiering innenfor budsjett Det finnes prosjektmidler hos utviklings-senter for sykehjem i Nordland	2014/ 2015
2	Utrede kantine på Allhuset for ungdom med tilbud om sunn lunsj og lettere middagsmåltid mens de venter på trening.	Steigen Frivilligsentral, Eldrerådet, Lag og foreninger, Folkehelsekoordinator, driftsleder Allhuset	Utredning i 2014
3	Innføre røykfri arbeidstid i kommunen	Folkehelsekoordinator, Rådmann, Personalsjef og kommunelege	1. januar 2015
4	Møte med spesialisthelsetjenesten om alkoholavhengighet, med fokus på behandling.	Kommuneoverlege –Legekantoret	Aug. 2014
5	Intensivering av samarbeid mellom legekantoret og psykisk helse.	Kommunelege og leder psykisk helse	2014
6	Økonomikurs til småbarnsfamilier	Samarbeid NAV og helsestasjon	

Gjennomføring av prosjekter for å fremme folkehelsen

Det pågår flere prosjekter i kommunen som vil kunne bidra til en bedre folkehelse. Folkehelserådet har oversikt over prosjektene og folkehelsekoordinator sitter med i prosjektgruppen eller er samarbeidspart til flere av dem. Dette for å sikre en effektiv ressursutnyttelse og sammenhengende innsatser. For mer informasjon om prosjektene vises det til egne prosjektplaner.

	Prosjektnavn	Ansvarlige / Samarbeidspartnere	Tidsplan
1	Vårres Unga – Vårres Framtid. Kvalitetsutvikling i Steigen familiesenter	Familiesenteret Prosjektleder: Bodil Friis	2012-2015
2	Fornøyde Unga	Nav Steigen er økonomisk ansvarlig. Iverksetting av tiltakene forankres i tverrfaglig lederteam ved Familiesenteret og med tilslutning fra Rådmann. Prosjektleder: Berit Woie Berg	
3	Ut av isolasjonen	Ansvarlig: LHL Steigen i samarbeid med: Frivillighetssentralen, Nav Steigen, Folkehelsekoordinator og Ungdomsarbeider Prosjektleder: Hildur Lund	2014 ut.
4	Ung Data – Handlingsplan	Ansvarlig: Familiesenteret Arbeidsgruppe består av: helsesøster, lærere, ungdomsrepresentanter, psykisk helse, lensmann, ruskonsulent, folkehelsekoordinator Prosjektleder: Bodil Friis	Tverrfaglig plan for forebyggende arbeid for skoleåret 2014/2015
5	Psykisk Helse og Rus i Nord-Salten (PHRINS)	Prosjekteiere: Hamarøy kommune, Tysfjord kommune, Steigen kommune og Salten DPS. I nært samarbeid med SANKS, Fylkesmannen og brukerorganisasjoner Prosjektledere: Marit Vardehaug og Bodil Friis	2012–2015
6	Inn på Tunet	Skagstad gård. Aktivitetstilbud eldre	2013–2014
7	Bli med!	Eldrerådet, Frivilligsentralen, Helselagene og Folkehelsekoordinator. Prosjektleder: Aslaug Bartholsen	2014 ut.